Wydział Zarządzania AGH
Katedra Informatyki Stosowanej

Podstawy VBA cz. 3

Programowanie komputerowe

Program wykładu

- Typy danych
- Deklaracja zmiennych i stałych
- Zmienne tablicowe
- Wyrażenia
- Operatory

Dane i typy danych

- Programy manipulują danymi, które są przechowywane w zmiennych lub stałych. Zmienne mają różne atrybuty i mogą przechowywać różne typy danych (liczby, tekst, data i tak dalej). Stąd termin **typ danych**.
- Typ danych określa sposób, w jaki są interpretowane bity przechowywane w pamięci. W węższym rozumieniu typ danych jest zbiorem wartości, które może przyjmować zmienna. Pojęcie typu danych jest fundamentalne w nowocześnie pojmowanym programowaniu.
- W języku VB wyróżniamy 11 podstawowych (standardowych, predefiniowanych) typów danych. Oprócz tego typy mogą być definiowane przez użytkownika, np. typ “konto” z operacjami “wpłata”, “wypłata” i “stan konta”.

Dane i typy danych

Typ	Zawartość	Wielkość pamięci	Zakres
Byte	całkowita	1 bajt	0 do 255
Boolean	całkowita	2 bajty	True lub False
Integer	całkowita	2 bajty	-32,768 do 32,767
Long	całkowita	4 bajty	-2,147,483,648 do 2,147,483,647
Single	liczba zmiennopozycyjna	4 bajty	Ujemne:-3.402823E38 do -1.401298E-45 Dodatnie: 1.401298E-45 do 3.402823E38
Double	liczba zmiennopozycyjna	8 bajtów	Ujemne:-0.79769313486232E308 do -4.94065645841247E-324 Dodatnie: 4.94065645841247E-324 do 1.79769313486232E308
Currency	liczba z ustaloną kropką dziesiętną	8 bajtów	-922,337,203,685,477.5808 do +922,337,203,685,477.5807
Date	data (miesiąc/dzień/rok)	8 bajtów	1/1/100 do 1/31/9999
Object	adres obiektu	4 bajty	dowolna referencja do obiektu
String	łańcuch znaków	10 bajtów + długość stringu (dla zmiennej długości stringu); długość stringu (dla stringów o ustalonej długości)	0 do 2 miliardów znaków (0 do 65,400 dla Windows 3.1 i wersji wcześniejszych)
Variant	dowolne dane (poza stringiem o ustalonej długości i typem zdefiniowanym przez użytkownika)	16 bajtów (dla danych liczbowych); 22 bajty + długość stringu (dla stringu)	Wartość liczbowa (dla danych liczbowych); jak w przypadku stringów zmiennej długości

Zmienne i typy zmiennych

Zmienna (ang. *variable*) para uporządkowana: nazwa i przyporządkowana jej wartość, tzn. reprezentant danych określonego typu, istniejący jako miejsce w pamięci.

Zmienna – obiekt mogący zmieniać swoją wartość w trakcie wykonywania programu.

Zmienna jest dostępna w programie za pomocą nazwy użytej w deklaracji. Podczas wykonywania programu zmiennej można przypisywać różne wartości, zawsze jednak zgodne z zadeklarowanym typem. Do przypisania wartości zmiennej służy instrukcja przypisania.

Typy zmiennych są tym samym, co omówione poprzednio typy danych.

Stałe i typy stałych

Stała (ang. *constant*) nazwa lub zmienna programowa o przypisanej wartości początkowej, nie zmieniająca się w trakcie wykonania programu.

Stała – obiekt, który po jednokrotnym przypisaniu, nie może zmieniać wartości w trakcie wykonywania programu.

Stała jest dostępna w programie za pomocą nazwy użytej w deklaracji.

Nazwy zmiennych/stałych

Deklarując w VBA zmienną/stałą należy pamiętać, że nazwa zmiennej/stałej:

- musi zaczynać się od litery (nie może zaczynać się od cyfry),
- nie może zawierać znaków (symboli) ze zbioru: { kropka, przecinek, spacja, !, $, @, #, [,], {,},} oraz operatorów,
- nie może być dłuższa niż 255 znaków,
- nie może być taka sama jak nazwa: procedur, funkcji, symboli, stałych oraz słów kluczowych języka VBA, np. nie można zadeklarować zmiennej o nazwie *Me*, ponieważ jest to słowo kluczowe reprezentujące aktywny formant.

Deklaracje zmiennych/stałych

Przed użyciem zmienna powinna być zadeklarowana. Jeśli zmienna nie jest zadeklarowana, to jej domyślnym typem jest typ Variant. **Uwaga na marnotrawstwo pamięci i czasu obliczeń**!

Deklaracja zmiennej, niezależnie od typu przechowywanych danych, ma następującą składnię:

Dim | Private | Public *NazwaZmiennej* [**As** TypDanych]

Deklarację stałej przeprowadza się wg poniższego schematu:

[Private | Public] Const *NazwaStałej* [**As** TypDanych] = wartość

Deklaracje zmiennych/stałych

- Zmienna zadeklarowana przez **Dim|Private** w module jest dostępna dla wszystkich procedur modułu i tylko w module, w którym została zadeklarowana.
- Zmienna zadeklarowana przez **Dim** w procedurze jest dostępna tylko wewnątrz procedury.
- Zmienna zadeklarowana jako **Public** jest dostępna we wszystkich procedurach i we wszystkich modułach w aplikacji, chyba że zostało użyte **Option Private Module**, które powoduje, że zmienne są publiczne tylko wewnątrz projektu, w którym rezydują.
- Deklaracja **Option Explicit** wymusza definiowanie wszystkich zmiennych.

Deklaracje zmiennych/stałych

Dim *Numer* **As** *Byte*

deklaracja zmiennej typu bajtowego

Public *Numer1* **As** *Integer*

deklaracja zmiennej typu całkowitoliczbowego, ważna we wszystkich modułach, o ile podana na początku modułu

Private *Numer2* **As** *Double*

deklaracja zmiennej typu rzeczywistego, ważna w module, na początku którego została podana

Dim *Cena* **As** *Single*

deklaracja zmiennej o nazwie Cena, typ - liczby rzeczywiste pojedynczej precyzji

Const *KONIECROKU* **As** *Date* = #12/31/2020#

deklaracja stałej o nazwie KONIECROKU (typ data) z wartością 31 grudnia 2020

Const *NAZWISKO* ***As*** String = "Kowalski"

deklaracja stałej o nazwie NAZWISKO (typ – ciąg znaków)

Deklaracje tablic

Tablica jest zbiorem zmiennych tego samego typu danych. Jest ona stosowana do zgrupowania razem zmiennych zależnych. Na przykład, można stworzyć tablicę 100 liczb całkowitych w celu przechowywania numerów identyfikacyjnych NR_ID urzędników jakiegoś przedsiębiorstwa, zamiast tworzenia 100 niezależnych zmiennych.

Każdy element tablicy jest zmienną z własnym numerem/ami indeksu; przeprowadzenie zmian w jednym elemencie tablicy nie wpływa na inne elementy.

Deklaracja tablic

Dim | Private | Public *NazwaTablicy*(indeksy) [**As** TypDanych]

Dim Sprzedaż(5)

Dim NrRachunku(700 **To** 799) **As** Integer

Dim Współrz(4, 1 **To** 3) **As** Byte

Dim Współrz(0 **To** 4, 1 **To** 3) **As** Byte

Do elementu tablicy odwołujemy się podając nazwę tablicy i indeks umieszczony w nawiasach:

Sprzedaż(0), Sprzedaż(1).....Sprzedaż(5)

NrRachunku(700).....NrRachunku(799)

Numer początkowy indeksu tablic możemy zmienić z 0 na 1 stosując instrukcję **Option Base 1**. Instrukcje tę należy wpisać na początku modułu w sekcji deklaracji, czyli przed pierwszą występującą w nim procedurą.

Deklaracja tablic

Dim Współrz(4, 1 **To** 3) **As Byte**

Do elementu tablicy odwołujemy się podając nazwę tablicy i indeks umieszczony w nawiasach:

Współrz(0,1), Współrz(0,2) , Współrz(0,3)

Współrz(1,1), Współrz(1,2) , Współrz(1,3)

Współrz(2,1), Współrz(2,2) , Współrz(2,3)

Współrz(3,1), Współrz(3,2) , Współrz(3,3)

Współrz(4,1), Współrz(4,2) , Współrz(4,3)

Dynamiczna deklaracja tablic

Dim | Private | Public *NazwaTablicy*() [**As** TypDanych]

ReDim [**Preserve**] *NazwaTablicy*(indeksy) [**As** TypDanych]

```
Sub DeklDyn()
Dim n As Byte
Dim l As Byte
Dim MojaTabl() As Integer    ' Deklaracja tablicy dynamicznej.
n = InputBox("Podaj rozmiar tablicy")
ReDim MojaTabl(n)        ' Określenie rozmiaru tablicy.
l = 1
10: MojaTabl(l) = InputBox("Podaj " & Str(l) & "-szy element wektora")
If l < n Then
   l = l + 1
   GoTo 10
End If
ReDim Preserve MojaTabl(20)  ' Zmień rozmiar z zachowaniem wcześniej
     wprowadzonych wartości.
End Sub
```

Typy użytkownika

Niezależnie od wbudowanych typów danych można tworzyć struktury danych będące kombinacją kilku istniejących już typów.

```
Type Klient
    Nr_ewid As Long
    Nazwisko As String
    Adres As String
    Miasto As String
    Kod As String
    Telefon As String
End Type

Dim MoiKlienci(1000) As Klient
```

Typy użytkownika

- Dostęp do elementów struktury następuje przez podanie nazwy struktury, po niej kropki, a następnie - nazwy konkretnego elementu:

  MoiKlienci (10).Nr_ewid = 345216

  MoiKlienci (10).Nazwisko =„Jan Kowalski”

  MoiKlienci (10).Adres =„ ul. Gwiazdy 4”

  MoiKlienci (10).Miasto =„Kraków”

  MoiKlienci (10).Kod =„ 01-773”

  MoiKlienci (10).Telefon =„ 12-34-567”

VBA - wyrażenia

- ***Wyrażeniem*** nazywamy regułę obliczania, w wyniku której otrzymujemy pewną wartość. Wyrażenie składa się z sensownej kombinacji ***argumentów*** i ***operatorów***. Wyrażenie nie stanowi samodzielnej instrukcji języka VBA - jest jedynie jej częścią składową.
- W zależności od rodzaju operatorów i argumentów wyróżnia się:
  - wyrażenia arytmetyczne, `a+b`, `a*(b-d)`, `sin(x)/z`
  - wyrażenia logiczne, `not v`
  - wyrażenia porównania, `(a<b) and (b>c)`
  - wyrażenia konkatenacji. `"Ala "&"ma"`

VBA - wyrażenia

- Operatory dzielimy na:
  - jednoargumentowe,
  - dwuargumentowe.
- Jeżeli w wyrażeniu występuje więcej niż jeden operator, to kolejność wykonywania działań jest wyznaczona przez następujące zasady:
  - w pierwszej kolejności wykonywane są działania w najbardziej wewnętrznych nawiasach,
  - najpierw wykonywane są operacje o wyższym priorytecie,
  - ciąg operatorów o równym priorytecie wykonywany jest od strony lewej do prawej.

Wyrażenia arytmetyczne

- Wyrażenie arytmetyczne stosuje się do obliczania wartości liczbowych za pomocą operacji arytmetycznych. W wyrażeniach tego typu argumenty połączone są operatorami arytmetycznymi. Każde wyrażenie arytm. składa się z elementarnych wyrażeń postaci:

  operator_jednoargumentowy argument

  argument1 *operator_dwuargumentowy* argument2

Operatory arytmetyczne

Operator	Operacja
+ (jednoarg.)	identyczność
- (jednoarg.)	zmiana znaku
^	potęgowanie
*	mnożenie
/	dzielenie
\	dzielenie całkowite
mod	reszta z dzielenia
+	dodawanie
-	odejmowanie

Operatory arytmetyczne

Wykonywana operacja	Symbol operatora	Przykład	Wynik działania (zwracana wartość)
Dodawanie	+	2+5	7
Odejmowanie	-	10-8	2
Mnożenie	*	2*3	6
Dzielenie	/	10/4	2,5
Dzielenie całkowite	\	10\4	2
Reszta z dzielenia	Mod	10 mod 3	1
Potęgowanie	^	3^2	9
Zmiana znaku liczby	-	5	-5

Operatory arytmetyczne

Zapis matematyczny	Zapis w języku VBA
$ab + \frac{c}{d}$	a*b+c/d
$\frac{a*b+c}{d}$	(a*b+c)/d
-a+b	jak po lewej
-(a+b)	jak po lewej
abc	a*b*c
$\frac{a}{b}(c+d)$	a/b*(c+d) lub a*(c+d)/b
$\frac{a}{b}c+d$	a/b*c+d lub a*c/b+d
$\frac{a+b}{c+\frac{b}{a-b}}$	(a+b)/(c+b/(a-b))

Wyrażenia logiczne

- Operatory logiczne służą do wykonywania operacji logicznych na argumentach typu *Boolean*

  not argument

  argument1 ***operator_dwuargumentowy*** argument2

Operator	Operacja
not (jednoarg.)	negacja
and	koniunkcja
or	alternatywa
xor	różnica symetryczna

Wyrażenia logiczne

x	true	false	true	false
y	false	false	true	true
not x	false	true	false	true
not y	true	true	false	false
x **and** y	false	false	true	false
x **or** y	true	false	true	true
x **xor** y	true	false	false	true

Wyrażenia porównania

- Wyrażenia porównania (relacje) dotyczą dowolnych argumentów dowolnych typów o typach zgodnych. Wynikiem działania operatorów porównania jest wartość logiczna – *prawda* lub *fałsz* (*true* lub *false*).

  argument1 ***operator_porównania*** argument2

Nazwa operatora	**Symbol**	**Przykład**	**Wynik działania**
Nierówność	< >	2 < > 1	Prawda
		2 < > 2	Fałsz
Równość	=	3 = 3	Prawda
		3 = 5	Fałsz
Większe	>	4 > 0	Prawda
		4 > 6	Fałsz

Wyrażenia porównania

Nazwa operatora	Symbol	Przykład	Wynik działania
Większe lub równe	> =	5 >=5	Prawda
		5 >=1	Prawda
		5 >= 8	Fałsz
Mniejsze	<	6 < 8	Prawda
		6 < 1	Fałsz
Mniejsze lub równe	<=	7 <= 7	Prawda
		7 <= 8	Prawda
		7 <= 1	Fałsz
Porównanie łańcuchów	Like	“AGH” like “AGH”	Prawda
		„Agh” like „AGH”	Fałsz
		1 like 1	Prawda
		1 like 2	Fałsz

Wyrażenia konkatenacji

Operatory znakowe wykorzystuje się do łączenia łańcuchów znaków. Podstawowym operatorem znakowym jest **&** (ampersand). Operator ten umożliwia przeprowadzenie konkatenacji dwóch lub większej liczby ciągów znakowych, jak i ciągów znakowych z wartością przechowywaną przez zmienną lub stałą.

```
Sub Przyklad()

Dim Napis As String
Dim Cena As Single
Dim Informacja As String

Napis = "Cena towaru wynosi: "
Cena = 15.95
Informacja = Napis & Str(Cena) & " zł (brutto)"
MsgBox Informacja

End Sub
```

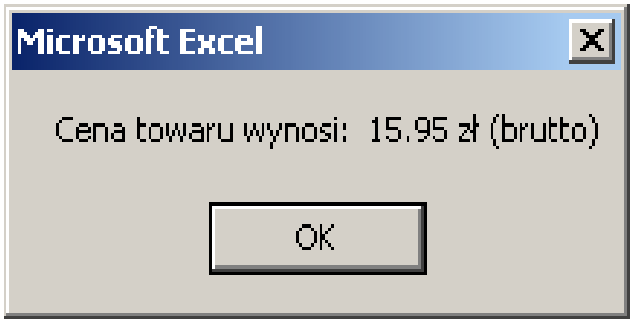

Priorytety operatorów

Jeżeli w wyrażeniu wystąpi kilka **operatorów**, każda część jest obliczana i sprawdzana w oparciu o kolejność **priorytetów operatorów**.

Jeżeli wyrażenie zawiera operatory należące do różnych kategorii, najpierw wykonywane są działania operatorów arytmetycznych, potem operatorów porównania i operatorów logicznych.

Wszystkie operatory porównania mają taki sam priorytet i wykonywane są w takim porządku, w jakim znajdują się w wyrażeniu, w kolejności od lewej do prawej.

Priorytety operatorów

Arytmetyczne	**Logiczne**
Potęgowanie (^)	Not
Negacja (–)	And
Mnożenie i dzielenie (*, /)	Or
Dzielenie całkowite (\)	Xor
Reszta z dzielenia (Mod)	
Dodawanie i odejmowanie (+, –)	
Łączenie ciągów (&)	